

La revista

De l'Ateneu Popular de
Calonge i Sant Antoni

Primer
trimestre
2021

17è any
Nº 78

CENTENARI DE LA MORT DEL CALONGÍ OLIVERI CLARA BOADA (1892-1921)

En el centenari de la seva mort, per àntrax, l'agost del 1921 a Calonge, recordem la sobtada defunció quan estava al cim de la seva vida.

Era el segon fill del mestre Patrici Clara Carles (Calonge 1859-1939), perquè el seu altre germà Hèctor morí petit, quedant-li al senyor Patrici (com era conegut) el seu altre fill, l'Oliveri.

En Patrici Clara, el seu pare, fou mestre, pedagog i poeta, i estava emparentat amb els Dalmau Carles de Girona, editors de llibres de Primària. I com venia d'una família benestant (fabricants de taps de suro), amplià estudis a França i Anglaterra, introduí el sistema d'aprenentatge d'idiomes Berlitz a Espanya. També creà una escola a Barcelona, l'Acadèmia Cervantes, que va funcionar fins a finals de la dècada de 1970.

L'Oliveri també estudià Magisteri (d'aquí el seu interès per la pedagogia), sent també periodista i poeta, com queda palès en la poesia que feu al Puig Cargol (Calonge) el 1914, publicada per *La Veu de Calonge*.

AEP - CDHS
BARCELONA

28829

L'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona

Com a periodista va començar a escriure articles pedagògics al diari La Publicitat (Barcelona), i després entrà a l'Ateneu Enciclopèdic Popular l'any 1916, a la Secció de Pedagogia, i sent escollit President el 1919.

Però sobretot fou un gran lluitador per la causa obrera, en especial els aspectes culturals: aconseguí que es facin escoles al barri de Sants, molt deficitari per l'allau migratòria d'aquells anys, mobilitzant als pares; i defensant la idea de la **Universitat popular**, inspirant-se en intel·lectuals europeus, on els obrers a través de la cultura millorarien socialment.

Hem de pensar que a l'Ateneu Enciclopèdic Popular s'hi trobaven en aquell moment els principals dirigents de la classe obrera: Àngel Pestaña, del sindicat anarquista C.N.T. (Confederació Nacional del Treball), cap dels "trentistes" durant la Segona República (1931) i crític amb la violència de la F.A.I. (Federació Anarquista Ibèrica, creada el 1927 dins la C.N.T.); Salvador Seguí, sindicalista també de la C.N.T. moderat; Francesc Layret, advocat laboralista, al voltant del republicanisme catalanista d'esquerres; o Joaquín Maurín, futur dirigent del P.O.U.M. (Partit Obrer d'Unificació Marxista a la Segona República); i fins i tot Federico García Lorca.

Passeig d'Hivern

Oliveri Clara, President de l'Ateneu Enciclopèdic Popular

L'Oliveri, sent President de l'Ateneu, va aconseguir el 1919 convèncer al Governador de Barcelona de no tancar l'Ateneu durant la vaga de La Canadenca (actual Endesa) com s'havia fet amb algunes entitats obreres per evitar aldarulls al carrer.

L'abril del 1921 fa un cicle d'articles en el Noticiari de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, on podem veure les seves idees, com en aquests exemples:

"*La vida de la Ciutat*", on se centra en la insalubritat dels barris obrers que provoquen el flagell antihigiènic del moment, és a dir: la sífilis, l'alcoholisme i la tuberculosi.

"*Pedagogia i actuació*", on fa una reflexió del paper del mestre en la societat i la seva importància per a canviar-la: acabar amb la misèria, sent eix del canvi la cultura, la conscienciació i actuació col·lectiva (organitzar als pares per demanar escoles a Sants); el Mestre consciència la societat a través dels pares i els fills (alumnes).

En "*La naciente i gran realidad religiosa*" té una visió clàssica de l'esquerra sobre la religió; és a dir contra els dogmatismes de totes les religions.

Finalment en aquests articles al Noticiari de l'Ateneu trobem "*El juramento de las multitudes*", on es declara gran admirador de la recent creada Societat de Nacions després de la Primera Guerra Mundial per evitar guerres futures, i diu que s'hauria de crear la "*República de todos los pueblos unidos del Mundo*", idea del francès Pierre Joseph Proudhon (un dels pares de l'anarquisme, 60 anys abans).

Façana ambulatori de Calonge, abans va ser la casa d'en Patrici Clara.

Irradiació de les tasques d'Oliveri Clara

La tasca pedagògica la continuà un altre pedagog insigne d'aquest poble: Pere Rosselló Blanch ("Don Pedro") i que estigué molt de temps a Ginebra treballant per a l'UNESCO (organisme dependent de l'ONU). Aquesta és l'explicació de perquè l'escola de primària del nucli de Calonge es diu Pere Rosselló des de 1975.

Poc abans de la seva mort, l'agost del 1921, l'Oliveri feu una sèrie de conferències a Sant Feliu de Guíxols per encàrrec dels sindicats surotapers vinculats a l'anarquisme, és a dir al Centre Federal de Societats Obreres (creat el 1869 i vinculat al Partit Republicà Federal de Pi Margall, llavors conegut com Acció Social Obrera i d'ideologia sindicalista).

La seva desaparició fou remarcada a nivell local (vila de Calonge), a través del Casino Obrer La Fraternitat; a diaris com *El Programa* (diari dels republicans federals del Baix Empordà); també als diaris de Barcelona *El Diluvió* (republicà i d'esquerres) i *La Veu de Catalunya* (òrgan polític de la Lliga Regionalista, dreta catalanista). És a dir era una persona admirada i respectada per ideologies diverses, així com pels seus amics J. Pararella, qui lluità amb ell per obtenir escoles a Sants, o Lluís de Zulueta, qui seria Ministre d'Estat (Assumptes Exteriors) a la Segona República.

També expressaren el seu condol la Societat Cooperativa de Sants, coneguda com "Modelo Siglo XX", la "Asociación de Maestros postergados de la provincia de Gerona", i el director del "*Magisterio Catalán*", dient que li dedicaria l'edició d'un número extraordinari d'aquesta publicació.

A nivell familiar, el seu pare, el senyor Patrici com se'l coneixia, mai més es recuperà de la seva pèrdua, i per aquest motiu proposà la construcció amb finançament per ell, del monument conegut com l'armariet de cultura llavors a l'entrada del poble venint de Sant Antoni; té una poesia on s'explica la seva funció i a qui va dedicat.

També es va dir que el senyor Patrici feu sessions d'espiritisme (encara de moda en aquella època) per comunicar-se amb l'Oliveri. El que sí està clar és que fou una greu pèrdua per a tots: Calonge, els obrers, el sindicalisme, la pedagogia i el seu pare, ja que era l'únic fill que li quedava, perquè l'Héctor morí sent nen.

A la portada d'aquesta Revista de l'Ateneu Popular veiem l'**armariet de cultura**, monument situat actualment en el jardí Patrici Clara, amb llibres i la frase de benvinguda:

Vianant!

Siguís qui siguis

vinguis d'on vinguis

i pensis com pensis,

si estàs cansat reposa:

la Vila de Calonge

t'ofereix aquest seient.

AEP - CDHS
BARCELONA

Maria Dolors Rotllant

AGRAÏMENT a en Manel Aisa, de l'Ateneu Enciclopèdic Popular